

Kunstmysterie op Aruba nog niet ontsluit

Union di Organisacionnan Cultural Arubano (Unoca) besloot onlangs alle kunstwerken, die jaren bij de Centrale Bank stonden opgeslagen, toegankelijk te maken voor het publiek. Het aangekochte pand aan de Stadionweg, dat op donderdag 1 juli officieel werd geopend door waarnemend gouverneur Ella Tromp-Yarzagay, blijkt nu al te klein te zijn want de collectie is nog lang niet compleet. Veel schilderijen zijn uitgeleend en moeten nog worden opgespoord. Alle stukken samen vormen een bijzondere boodschap die als een sleutel het collectieve verleden van Aruba ontsluit. Waarom is kunst eigenlijk zo belangrijk voor het eiland?

[Toton Quant - Untitled]

Tekst en foto's Christel Cosijn en Richelle van den Dungen Gronovius

Kunst heeft altijd iets mysterieus. Hoe langer je kijkt des te meer lagen je ontdekt. Het lijkt een vorm van geheimtaal. Al vanaf de oertijd zien we

de drang in de mens om zichzelf uit te drukken in tekens, schilderijen, houtsnijwerken of sculpturen. De 'kunstenaar' was vaak iemand die

anders dacht en anders naar de wereld keek. Ook was er vaak een connectie met het goddelijke. Door de tijden heen zien we dat de oorspronkelijke kunstenaar vaak degene was die het volk naar een hoger plan tilde. Hoe is het eigenlijk mogelijk dat een kunstwerk een ander mens zo kan raken dat het een verandering in hem teweegbrengt? Het ligt niet aan het materiaal waarmee gewerkt wordt dat een schilderij of beeldhouwwerk een geheimzinnige werking verleent, noch aan de wijze waarop het is gecreëerd. Hoewel het eindproduct er zeker toe kan bijdragen dat de kijker geboeid raakt. De mysterieuze kracht zit in het bewustzijn van de scheppende kunstenaar zelf. Het ware gereedschap van een kunstenaar is het vrije denken, het filosoferen en onderzoeken van het mysterie van het leven. Zoals een professor in zijn lab levende organismen onderzoekt en cellen op kweek zet, zo probeert de kunstenaar door middel van expressie, antwoorden op zijn vragen te vinden. Antwoorden en oplossingen voor de conflicten die binnen in hem leven. Soms zijn deze conflicten direct terug te voeren op maatschappelijke zaken waar hij tegenaan loopt, maar ook zijn het veelal persoonlijke conflicten met een religieus karakter. Wanneer hij

echter begint aan de zoektocht naar een nieuwe waarheid, zal de prangende kwestie niet eerder zijn opgelost, totdat het inzicht wordt geboren. Het aha-moment. Veel mensen zijn bekend met dit fenomeen op persoonlijk vlak, maar het is juist de kunstenaar die het via zijn expressie vertaalt naar de buitenwereld. Dit nieuwe inzicht wordt soms als erg waardevol ervaren door de gemeenschap, wanneer het vertaald is naar een universele waarheid, een waarheid waarin iedereen zich kan herkennen. En dat delen met anderen van een universele waarheid is het moment dat het nieuwe bewustzijn van de kunstenaar het bewustzijn van de kijker raakt. Op mysterieuze wijze kan het inzicht van de kunstenaar nu worden overgebracht. Hoe toegankelijker het kunstwerk wordt gemaakt, des te gemakkelijker het bewustzijn van de omgeving wordt opgetild naar een nieuw bewustzijnsniveau. En dit anders leren kijken naar iets, moedigt het anders durven doen aan in de mens.

UNOCA heeft als primair doel het benadrukken van de Arubaanse collectiviteit en doet dit door te werken aan de culturele ontwikkeling als deel van de algemene ontwikkeling van Aruba. Door de verwezenlijking van de

Status Aparte is de verantwoordelijkheid om een volk en een natie te vormen, groter geworden. Elke burger moet trots kunnen zijn dat hij of zij deel uitmaakt van onze natie en een bijdrage kan leveren aan het algemene welzijn. Bewust van haar grote verantwoordelijkheid, geeft UNOCA in haar beleid aandacht aan de behoeften die voortkomen uit de Arubaanse gemeenschap. Zij geeft prioriteit aan het benadrukken van de Arubaanse identiteit, het optimaliseren van de culturele infrastructuur en het bieden van kansen aan meer mensen in onze gemeenschap zodat deze kunnen deelnemen aan culturele evenementen. De Arubaanse gemeenschap heeft recht op participatie en toegang tot het culturele leven. Ook heeft de Arubaanse gemeenschap de morele plicht om invloed uit te oefenen op beslissingen die gevolgen kunnen hebben op hun mogelijkheden en capaciteiten om zichzelf cultureel te uiten. Culturele expressie is door het volk, van het volk en voor het volk. Daarnaast is kunst op straat en in openbare ruimtes een belangrijke vorm om het bewustzijnsniveau van het publiek te verhogen. Door de nationale kunstgeschiedenis te bestuderen kunnen we veel leren over de wijze waarop een volk zich heeft ontwikkeld.

[Elvis Tromp – Untitled]

UNOCA wil graag dat de werken aan de Stadionweg in een catalogus worden opgenomen, met informatie over de kunstenaar en de tijd waarin het werk werd gecreëerd. Dit laatste speelt een belangrijke rol voor de interpretatie. Een schilderij met een inzicht van honderd jaar geleden wordt anders gewaardeerd dan het zelfde inzicht honderd jaar later, tenzij het verrassend is weergegeven. Het aller moeilijkste blijft het om de werkelijkheid zoals de kunstenaar deze ervaart origineel weer te geven.

Wanneer je eenmaal op het pad der herkenning zit zie je over de hele wereld dezelfde patronen terugkeren in kunstwerken. Vanaf de eerste rotstekeningen tot en met de nieuwste digitale kunst. Maar hoe komt het toch dat dezelfde patronen wereldwijd

voorkomen? Kunst legt niet alleen de ziel bloot van de individuele mens maar door de populariteit uiteindelijk ook die van de collectieve ontwikkeling.

[Erna Giesel – De Hooiberg]

Je hoeft niets van kunst af te weten om te zien dat het schilderij *De Hooiberg* van Erna Giesel en het grote onbetitelde werk van Toton Quant enorm van elkaar verschilt. Er is duidelijk niet alleen een verschil in stijl en techniek maar ook in het bewustzijnsniveau. *De Hooiberg* is geschilderd in een stijl die doet denken aan de Nederlandse Vincent van Gogh. Felle kleuren en een penseelvoering vol passie. Hoewel het schilderij oogstrelend is neemt het je niet mee naar die diepere lagen van het onderbewustzijn. Toton echter neemt je mee naar een nieuwe wereld. Al kijkend leg je onbewust allerlei verbanden en worden je gedachten gestuurd door wat je waarneemt. De gelaagdheid van *De Hooiberg* zit in de verf, er zit geen diepere boodschap in

dan een kleurrijke weergave van de werkelijkheid. Voor die tijd surrealistisch te noemen vanwege de stijl en het kleurgebruik. De gelaagdheid van Quant zit duidelijk in het werk zelf. Deze bijzondere gelaagdheid viel ook koningin Beatrix op die erg gecharmeerd is van deze Arubaanse kunstenaar. Het werk gaat niet om mooi of lelijk maar om de mystieke werking ervan. Waarom is abstracte kunst zo boeiend om naar te kijken?

Het universum is opgebouwd uit allemaal dezelfde wiskundige patronen. Geleerden bestuderen al eeuwen relatieve posities, of de ruimtelijke relatie, van meetkundige figuren en vormen zoals cirkels, driehoeken, en vierkanten. Deze wiskundige patronen of geometrie vinden we terug in de schepping zoals in planten, dieren, schelpen, atomen, graancirkels, kristallen en sterrenstelsels, maar ook in mens en dier. Deze harmonieuze geordende eenheid werd al 400 jaar voor Christus onderwezen door Griekse filosofen. Plato ontwikkelde een leer voor zijn Mysterieschool. Alleen een leerling die werkelijk op zoek was naar deze hogere geheime kennis en voldeed aan de hoge toelatingseisen, werd aangenomen. De Platoleerling kreeg

een bijzondere opleiding waarbij zijn nieuwe inzicht de natuurlijke graadmeter was om door te mogen gaan naar een volgend niveau. De basis van Plato's onderwijs was om niets klakkeloos aan te nemen van een ander maar alles zelf te onderzoeken. De kunstenaar die zich niet blind staart op zijn eindproduct maar juist in het diepe springt en zich onder durft te dompelen in het grote niet-weten, werkt vaak op dezelfde wijze als Plato. Hij zondert zich af om tot nieuwe inzichten te komen, heldere momenten die hem op natuurlijke wijze steeds opnieuw naar een nieuw bewustzijnsniveau tillen. In de abstracte kunst krijgt de kijker een actieve communicerende rol. Hij is niet alleen een kijkende consument. Hij herkent de geometrie maar moet hiermee wel zelf aan de slag. Deze communicatie begint in het onderbewuste door middel van kijken, later mogelijk gevolgd door een innerlijk gesprek. De hogere kennis over de geometrische vormen waaruit alles in de schepping is opgebouwd, is op ingenieuze wijze in ieder mens voorgeprogrammeerd. In het dagelijks leven communiceren we op onbewust niveau met deze wiskundige patronen op allerlei verschillende manieren. Dat is ook de mystieke kracht van de

natuur, waarin alle geometrie bij voorbaat al in harmonie is en zich openbaart in meerdere dimensies. De dimensies van het zicht, de reuk, de tast en het gehoor maken deze beleving tot een multi-dimensionaal, met een diepe harmoniserende werking.

[Object Woekering van Ciro Abath]

De schepping bevat dus basispatronen die op ontelbare wijzen opnieuw kunnen worden geordend, waardoor de illusie ontstaat van een nieuwe uitvinding. Vergelijkbaar met de bouwstenen van een huis of de letters van het alfabet waarmee je eindeloos kunt variëren. De kunstenaar, de wetenschapper en de filosoof hebben de illusie iets nieuws te hebben

gecreëerd of ontdekt, maar uiteindelijk zullen ze tot het ontgoochelende inzicht komen dat het een schijnvariatie was van iets dat al bestaat, zoals het wiel dat al vele keren werd uitgevonden. De hoogste vorm van kunst transformeert. Het conflict dat bestond door de verschillen, wordt nu ervaren als een harmonie door de overeenkomst. Vaak zie je dit bij rampen gebeuren. Ondanks de verschrikkelijke gevolgen geeft het ineens een saamhorigheid die de het anders zijn opheft. Enkel het inzicht van overeenkomsten heft het conflict van de verschillen op. Tijdens dit transformatieproces vindt een verschuiving plaats binnen het bewustzijn. Als bezoeker kan je hier voor open gaan staan door zo onbevangen mogelijk naar een werk te kijken en te voelen wat het met je doet.

Om de ontwikkeling van de Arubaan te leren begrijpen, is het belangrijk dat de collectie van UNOCA zo compleet mogelijk wordt gemaakt. Ongeveer de helft van de totale collectie staat of hangt nu in het gebouw aan de Stadionweg. De expositieruimte zal in de toekomst mogelijk worden uitgebreid aan de achterkant van het gebouw. Een aantal schilderijen staat gereed om ingelijst te worden maar er zijn door de jaren

heen tijdens opslag en transport ook beschadigingen opgetreden. Deze werken moeten professioneel worden hersteld.

[Waarnemend-gouverneur Ella Tromp-Yarzagay te midden van UNOCA-organisatie]

Ank Bijleveld, demissionair staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die de dinsdag voor de officiële opening de expositie bezocht, adviseerde UNOCA om voor restauratie van enkele werken het Cultuurfonds aan te spreken. Elk ontbrekend kunstwerk vormt een puzzelstuk dat nodig is om een completer beeld te krijgen van de ontwikkeling van de Arubaanse bevolking. Lupita Gil, directeur van UNOCA, hoopt dat alle nog ontbrekende stukken in de nabije toekomst hun weg naar de Stadionweg zullen vinden, opdat het kunstmysterie van Aruba, dat de ziel van het eiland bevat, steeds verder ontsluit zal worden.

Voor meer informatie:

UNOCA

Stadionweg 21

(297) 583-56

www.unocaaruba.com